

Publieksversie beheervisie bos 2020 – 2038

In 1818 komt de sociaal bewogen Johannes van den Bosch met een ambitieus plan om de armoede in Nederland te bestrijden door de stichting van landbouwkoloniën. Ook de bossen spelen een belangrijke rol in de geschiedenis van de Stichting Maatschappij van Weldadigheid (MvW). Na 1859 gaat de MvW investeren in de aanleg van bossen die geld en werkgelegenheid moeten opleveren. In totaal wordt er bijna 700 hectare bos aangeplant, met name op de gronden die niet geschikt zijn voor landbouw.

Eigendom

Het totale eigendom van de MvW is nu ongeveer 1300 hectare groot. Hiervan is ruim 660 hectare bos, verdeeld over drie typen (naast houtwallen en bossingels): droog bos met productie (522 ha), 89 ha natuurbos (dennen-, eiken- en beukenbos) en 44 ha parkbos, waaronder 't Sterrebos.

Beheervisie

Adviesbureau Bosmeester heeft de beheervisie opgesteld voor de MvW, waarbij meerdere onderlinge gesprekken en veldverkenningen hebben plaatsgevonden, zoals met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, provincie Drenthe, gemeente Westerveld, besturen van meerdere dorpsbelangen, Milieudefensie Westerveld, Veiligheidsregio Drenthe en Weldadig Oord. Deze organisaties hebben ook de gelegenheid gekregen om te reageren op een conceptversie. Zo mogelijk zijn hun opmerkingen verwerkt in de definitieve versie van deze beheervisie.

FSC-certificering

De uitgangspunten van de *Forest Stewardship Council* (FSC) gelden als basis voor hoe de MvW met haar bossen in de periode 2020-2038 wil omgaan. Het hoofddoel is om het bosbeheer op een duurzame manier uit te voeren met een goede balans tussen cultuurhistorie, natuur, houtproductie en recreatie. MvW is gecertificeerd volgens de FSC-eisen en is dus ook gebonden aan een duurzaam beheer volgens de 10 principes van FSC.

Wetten en beheervoorwaarden

De Wet natuurbescherming stelt specifieke eisen aan het bosbeheer op het terrein van de MvW die gevolgd moeten worden. Door gebruik te maken van de subsidieregeling van Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) verplicht de MvW zich te houden aan de beheervoorwaarden voor een vijftal bospakketten: dennen-, eiken en beukenbos, droog bos met productie, park- en stinzenbos, houtwal en bossingels.

Bosfuncties en -waarden

De hoofddoelstelling is de duurzame instandhouding van het bos met een goede balans tussen de verschillende bosfuncties. De grootste uitdaging in het beheer van de bossen van de MvW is het zoeken naar een balans tussen al deze bosfuncties:

- Natuur
- Houtproductie en -oogst
- Recreatie
- Cultuurhistorie

De droge kom in het Sterrebos op Landgoed Frederiksoord-Wilhelminaoord

Natuur: versterking van de biodiversiteit

De natuurwaarde van heide, vennen en kruidenrijk grasland in en rondom de bossen van MvW blijven behouden en zullen in de komende jaren intensiever worden beheerd. Biodiversiteit (soortenrijkdom) krijgt in de bossen van de MvW nog meer aandacht. De biodiversiteit wordt verder versterkt door meer gemengde, ongelijkjarige bossen te creëren met een hoger aandeel inheemse soorten. Het aandeel inheemse bomen en struiken wordt vergroot door natuurlijke verjonging van deze soorten te stimuleren of door deze soorten aan te planten. Oude, aftakelende en dode bomen zijn van enorm belang voor de biodiversiteit. Er wordt wel gezegd dat bijna de helft van de dieren in enige mate afhankelijk is van dergelijke bomen. Daarom worden dode bomen gespaard, mits dit niet ten koste gaat van de veiligheid van bezoekers. Habitatbomen zijn bomen die specifieke niches (leefgebieden) bevatten, zoals holtes (spechtengaten, rottingsholtes), scheuren, loshangende schors, sterke begroeiing met klimop en afwijkende takstructuren. Zo komen langzaam maar zeker steeds meer dikke, oude bomen (veteraanbomen) in het bos te staan. Er zijn meerdere natuurbossen aangewezen, waarin weinig tot geen hout zal worden geoogst.

Houtproductie als economische drager

Houtoogst vormt van oudsher een belangrijke inkomstenbron voor de duurzame instandhouding van het bos zelf én van het gehele cultuurhistorische erfgoed van de MvW. Houtproductie en houtoogst spelen een rol op het gehele landgoed met uitzondering van het parkbos en het natuurbos. In de natuurbossen wordt op 80% van de oppervlakte geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei. Voor het parkbos - zoals het Sterrebos - is geen productiedoelstelling (geen commerciële houtoogst). Houtkap staat daar uitsluitend ten dienste van cultuurhistorie, beleving, vitaliteit en veiligheid. Het verkleinen van teeltrisico's (ziekten/plagen, stormen, klimaat, etc.) is een belangrijk aandachtspunt, bijvoorbeeld door het creëren van gemengde, structuurrijke bossen met een brede mix aan boomsoorten (klimaatslim bos).

Recreatie

De MvW wil bijdragen aan een plezierig woon- en leefklimaat en de recreatief-toeristische aantrekkelijkheid van de regio (werkgelegenheid, wandel-, fiets-, MTB-, ruiter- en menroutes). De wegen en paden op de terreinen van de MvW blijven toegankelijk voor extensieve vormen van recreatie en de MvW zal (beperkt) openstaan voor evenementen. Bij de aanleg van de bossen op het landgoed is een zeer intensief padenpatroon aangebracht. Dit heeft tot gevolg dat de bosvakken klein zijn en er dus weinig rustige plekken zijn. Met het oog op de biodiversiteit wordt gekeken waar paden gesaneerd kunnen worden, bijvoorbeeld rondom vennen en in het gebied waar bos is gekapt voor heideontwikkeling. De veiligheid van bezoekers is een belangrijk aandachtsgebied voor de MvW, onder andere met betrekking tot boomveiligheid.

Vlonder, aangelegd op het Vrouwenveld op Landgoed Boschoord

Cultuurhistorisch erfgoed

Instandhouding van het huidige bosareaal en de daarin aanwezige cultuurhistorische elementen is een belangrijk doel. De MvW blijft cultuurhistorische elementen op het landgoed, zoals grafheuvels, holle wegen, omzoming van de voormalige bebouwingskavels (verdwenen koloniehuisjes), lanen, wegen en paden beschermen. Het Sterrebos wordt voortaan meer als park beheerd, waarbij cultuurhistorie en beleving leidend zijn.